

ՏԱՃԿԱՀԱՅՔ

ԱԶԳԱՅԻՆ ԺՈՂՈՎ

Երէկ Ազգ. ժողովի 1914-15 տարեշրջանի առաջին նիստը գումարուեցաւ Ղալաթիոյ Խորհրդարանի մէջ նախագահութեամբ Ս. Պատրիարք Զօր: Ըստ օրինի իբր երեցագոյն անդամ առժամեայ Ատենապետութեան հրաւերուեցաւ Արիստակէս Էֆ. Գասպարեան և իբր կրտսերագոյն անդամ՝ Կոպեռնիկ Էֆ. Խաչատուրեան՝ Ատենադպրութեան:

Ժողովին բացումէն անմիջապէս յետոյ Ս. Պատրիարքը կարդաց հետեւեալ ճառը.

«Տեառք երեսփոխա՛նք,

«Ազգ. Պատ. ժողովիդ նոր տարեշրջանի բացումը կատարելու բարեբախտութիւնն այսօր ինձի վիճակած ըլլալով, հարկ կ'համարեմ հակիրճ տեսութիւն մը ընելով իրաց կացութեան մասին՝ իմ այս պարտականութիւնս կատարել:

«Վերջացող տարեշրջանի բացման ատեն մեր ժողովուրդը տաքնապներ կ'անցընէր իր ընկի հայրենիքին մէջ և Պատրիարքարանս զանոնք մեղմացնելու և անոնց միանգամ ընդ միշտ վերջ տալու միջոցներուն վրայ կ'իտրհէր: Կեղք. Վարչութեան ջանքերը բարեբախտաբար ապարդիւն չանցան և այսօր մեր ժողովուրդին վիճակը համեմատաբար լուսագոյն կրնայ համարուիլ անցեալ տարուինէ: Այժմ երեցած այս բարեւաւումը ընական է թէ առժամանակեայ և առերեւոյթ պիտի մնայ, մինչև որ կայս. կառավարութիւնը Հայ ազգին հաւատարմական անկեղծ զգացումներուն համաձայն յարատե դարձնէ զայն և ապահով մեր իրաւունքները: Յայտնի է ձեզ, Տեառք երեսփոխանք, որ տարւոյս ընթացքին մէջ հայաբնակ նահանգներու բարենորոգման ծրագիր մը մշակուեցաւ, զոր գործադրութեան ղեկիւ արդէն ձեռնարկներ կ'ընեն հիմա: Երկրին Վարիչներուն իմաստութիւնն և հայրենասիրութիւնն ինձի յոյս կ'ներշնչեն որ այդ նահանգներուն դժբախտ ժողովրդեան ապահովութիւնն ու զարգացումը երաշխաւորող ամէն միջոց ի գործ պիտի դրուի, և այս՝ ոչ թէ իբրև յանձնառութիւն՝ այլ իբրև պարտականութիւն, քանի որ օտմ. երկրին սիրտը կ'համարուին այդ նահանգները իրաւամբ:

«Հետեւաբար Պատրիարքարանիս Վարչական ժողովներն ամեն ժամանակէ աւելի աշխատութեան ընդարձակ ասպա-

բէզ մը ունին այժմ իրենց առջև թէ՛ դաւաճական վարչութիւնները արդիւնաւոր գործունէութեան մղելու և թէ՛ կառավարութեան ծրագիրներուն գործադրման օգնելու համար:

«Մեր ժողովուրդը այժմ ամէնէն աւելի մտատանջող և տառապեցնողը զինուորագրութեան նոր Օրէնքն է, որուն համաձայն, ընտանիքի նեցուկներն ալ սկսան զէնքի տակ առնուիլ: Վերջին տարիներու քաղաքական ցնցումներէն խորապէս ազդուած այս երկրի ժողովուրդին չեմ՝ կարծեր թէ շատ յարմարի այսպիսի օրէնք մը: Ներքին գաւառներուն մէջ ընակող օսմանեան ըոյր տարրերուն հետ Հայն ալ որքան ալ նուիրական պարտականութիւն ունի հայրենիքի պաշտպանութեան համար ամէն զոհողութիւն ու անձնաւիրութիւն ընելու, սակայն չեմ՝ կարծեր թէ ուրիշ երկիրներու մէջ գործադրուած այս օրէնքը մեր ժողովրդեան այժմեան վիճակին յարմարի լիովին: Կը յուսամ թէ հացահարօտ որբերու և աշրիւներու արցունքները ի գութ պիտի շարժին Օսմ. Խորհրդարանն ու նախարարութիւնը այս օրէնքի մէջ բարեփոխութիւններ մտցնելու:

«Ազգ. Վարչութիւնն ու իր նախագահը իրենց հայրենասիրական պարտականութիւնը պիտի կատարեն արդէն եղած զիմումները շարունակելով, որպէս զի ժողովրդեան քայքայուած տնտեսութիւն կործանման չհասնի ի վնաս Օսմ. հայրենիքին:

«Ազգ. Վարչութիւնը հազիւ իր պաշտօնին գլուխն անցած՝ գնահատելի կորովով մը կ'աշխատի իր օրակարգին մէջ գանուած խնդիրներուն լուծման: Արդէն յայտնի է ձեզ որ Պատ. Ժողովէզ քուէարկուած Երուսաղէմի բարեկարգութեան կանոնագիրը գործադրելու ձեռնարկած է ձեր ներկայացուցիչը՝ վարչական պատուիրակութեամբ մը Երուսաղէմ ղրկելով: Հաստատապէս կ'յուսամ որ իր ձեռնարկը յաջողութեամբ պսակուի, եթէ ձեր վստահութիւնը չդադրի իրեն զօրավիզ ըլլալէ:

«Անցեալ տարեշրջանի մէջ Պատկ. Ժողովդ ևս բախտը ունեցաւ ընդհանուր ազգին հետ տօնելու Հայ գրոց գիւտի և ապագրութեան յորելեանը: Մեր ազգին քաղաքակրթութեան այս տօնը այնքայն խանդավառ զգացմամբ և անօրինակ ոգևորութեամբ տօնուելէ յետոյ, Վարչութիւնը առիթն օգտուելի որոշեց, կըրթական զրամագլուխ մը կազմելու համար: Այս նպատակաւ կազմուած յանձնաժողովը արդէն գործի ձեռնարկած ըլլալով, յոյս ունիմ որ այս անգամ իր ջանքերը պիտի արդիւնաւորին:

«Վարչութիւնը իր օրակարգին մէջ ունի նաև բոնի մը ստիպողական և կենսական խնդիրներ, ազգ. կալուածոց սեփականութեան, կրթական, յարաբերական, ազգ. ընկերութեանց ևլն, որոնք հետզհետէ իրենց լուծումը պիտի ստանան անտարակոյս:

«Պատերիարքարանն անշուշտ ոչ մէկ ջանք կ'խնայէ Ազգին բոլոր զիմուամներուն արագ գոհացում տալու: Արդէն այն ամէն խնդիրները՝ որ Վայս. կառավարութենէն կախում ունին, օրը օրին կ'ներկայացունին պատկանեալ պաշտօնատանց: Մեր զիմուամներով երկրին վերքերը կ'մասնանշենք մենք, ուստի զստան ենք որ կառավարութեան հայրենասէր վարելիները՝ որ Սոմ. հայրենիքի ապագան լաւագոյն հիմերովրայ գնելու ամէն ջանք ի գործ կ'դնեն, աջուհետե ևս պիտի ընդունին զանոնք իբրև հայրենիքի անկեղծ և ցաւափրտ զաւակներու զիմուամներ: Սահմանադրական երկիրներու մէջ ամէն անհատի պարտականութիւնն է հայրենիքի զաւակներուն եղած զրկանքները պատկանեալ իշխանութեան ցոյց տալ և անոնց դարմանը պահանջել: Վարչութիւնն ու իր նախագահը իրենց այս Սահմանադրական պարտականութիւնն է որ կ'կատարեն:

«Դիտելի է որ վերջացող նստաշրջանին մէջ Ազգ. ժողովիդ աշխատութիւն պատճառած են զլիսաւորաբար Վարչութեան հրաժարմամբ պակտած անդամներուն տեղ կատարուած նոր բնարութիւններն և յետոյ Վարչութեան հաւաքական կազմին փոփոխութիւնը: Հարկ չեմ տեսներ անդրադառնալ այս վերջին պարագային մէջ տեղի ունեցած վիճարանութիւններուն վրայ, բանի որ անոնց յիշատակն այնքան թարմ է մտքերու մէջ, բայց իբրև նախագահ Ազգ. ժողովոց և Խորհրդոց, պէտք կ'զգամ դիտել տալու որ այսպիսի փոփոխութիւններ Ազգ. գործերու ընդհանուր ուղղութեան վրայ նպաստաւոր ազդեցութիւն չեն բերեր: Հետեւաբար այս ժողովն իր վստահութեան քուէով ազգին գործերը վարելու համար մարմիններ ընտրելէ յետոյ, հարկ է որ այլ ևս անոնց աջակից գտնուի, անշուշտ ի հարկին պէտք տեսնուած ուղղութիւնը տալով անոնց:

«Պատերիարքարանն իբրև Թուրքիոյ Հայութեան վարչական «կեդրոն» ամէն կողմէն եղած բաղմազին զիմուամներուն գոհացում տալու պաշտաւոր է. ասոր հասնելու համար անհրաժեշտ է որ այս կեդրոնը իր դերին ու պէտքերուն համաձայն կազմակերպութիւն մը ունենայ: Նախորդ Վարչութիւնը Պատերիարքարանի կազմակերպութեան թերութիւնները

և անոնց պատճառաւ գործերուն դանդաղումն ու Ազգին գթողութիւնները տեսնելով, Պատրիարքարանի ներքին վերակազմութեան ծրագիր մը պատրաստած և Պատ. Ժողովիդ քննութեան և վաւերացման ենթարկած է։ Այս ծրագիրը տակաւին ժողովիդ սեղանին վրայ կ'մնայ։ Հարկ կ'այլ ըսելու թէ մեր ժողովուրդը իր նշափ կ'առնէ այս պատճառաւ։

«Այս ծրագիրը չպիտի կոնայ գործադրուիլ անշուշտ, մինչև որ Պատրիարքարանի պիւտճէն չհաւասարակշռուի, մեր կարևոր հասոյթ եղող ազգային տուրքը ամէն ազգային անհատի պարտաւորիչ դարձնելով։ Այս նպատակաւ ալ տրոց ըաշխման և գանձման կանոնագիր մը շինուած և նախօրոք Վարչութեանէն Պատկ. Ժողովիդ մատուցուած է։ Այս ալ տակաւին կ'մնայ սեղանի վրայ։

«Իսկ Պատրիարքարանի պիւտճէն առանց վաւերացման կ'գործադրուի արդէն։

«Հարկ կ'այլ, Տեառք երեցփոխանք, ձեզ յիշեցնելու որ Ազգ. Ընդհ. Ժողովիդ գլխաւոր պարտականութիւնն է, ըստ Ազգ. Սահմանադրութեան՝ պիւտճէն քննել և վաւերացնել, օրէնքներ քուէարկել և Վարչութեանց համարատուութիւնը լսել։ Արդ վերջին տարիներուն մէջ պիւտճէ վաւերացուցած չենք, իբրև օրէնք միմիայն երեսօղէմի կանոնագիրը քուէարկած ենք և նախկին Կրօն. Ժողովներուն համարատուութիւնները տակաւին կ'մնան սեղանի վրայ։

«Եւ երբ անոնց վրայ աւելացնենք հետզհետէ Վարչութեան կողմէ ձեր քննութեան և վաւերացման ենթարկուելիք կրթական ծրագիրը, վանօրէից և ամուսնական դատաւարութեան կանոնագիրները ևլն., կ'տեսնուի թէ իր նշափ աշխատութեան նիւթ պիտի գտնէք ձեր սեղանի վրայ այս տարեշրջանին համար։

«Գոհացուցիչ է որ անցեալ շրջանին հոգ տարուեցաւ ամբողջացնելու պակաս մնացած երեսփոխանական ընտրութիւնները, այնպէս որ այսօր հազիւ 12 երեսփոխան կ'պակսի և անտարակոյս այն ալ պիտի լրանայ իմօտոյ և Ազգ. Ժողովիդ ի։ օրէնական 71 անդամոց ներկայութեամբ պիտի գումարէ իր նիստերը։ Սահմանադրական շրջաններու մէջ երեսփոխանական անջնան ստուար մեծամասնութեան գրեթէ չենք հանդիպիր. հետեւաբար փափաքելի է որ այլ ևս մեծամասնութեան բացահայտութեան պատճառաւ ապարդիւն նիստերու յիշատակութիւնը չըլլայ, պարագայ, մը՝ որ այնքայն վհատեցուցիչ տպաւորութիւն առաջ կ'ընէ։

«Անցեալ տարեշրջանին սկիզբը Ազգ. Ժողովիդ օրակար-

զին վրայ կ'գտնուէին շատ մը խնդիրներ նախորդ շրջաններէ մնացած, որոնք զրէթէ ամէն նիստի նիւթերը կ'ստուարացնէին՝ առանց որ և է լուծում ստանալու: Այս խնդիրներուն նոյնութեամբ շրջանէ շրջան փոխանցումը տեսակ մը գայթակղութեան առիթ եղած էր: Գոհունակութեամբ կ'յիշեմ որ Պատկ. Ժողովիդ խմբակցութիւնք համաձայնեցան այս խնդրոց համար դիւանէն առաջարկեալ լուծման եղանակը ընդունիլ ու զանոնք օրակարգէ վերցնել: Ո՛րչափ ուրախ պիտի ըլլայի, եթէ այս շրջանին մէջ այլ խմբակցութիւնք նմանօրինակ համաձայնութիւններով քուէարկէին այն բոլոր կանոնադիրներն ու խնդիրները, որոնք իրենց օրակարգը կը ծանրաբեռնեն:

«Տեւորք երեսփոխանք, առիթը կը համարիմ ինձ ձեր ուշադրութեան յանձնելու այն յարգանքն ու օգուտը՝ զոր Ազգ. վայելեց վերջին մէկ—երկու տարուան մէջ իրեն մէջ գոյացած համերաշխութեամբ: Այս համերաշխութեան յարատեւութիւնը կենսական պէտք մը կը նկատեմ ես այսուհետեւ ևս. այս պատճառաւ կոչում կ'ընեմ ձեզ և զձեզ բոլոր ընտրողներուն որ Ազգին այս կենսական օգուտը ուշադրութենէ չհեռացնէք: Պատկ. երեսփոխանութիւնդ լաւագոյն օրինակը պէտք է ըլլայ Ազգին բոլոր խմբակցութիւններուն և կուսակցութիւններուն: Փափաքելի է որ փոխադարձ զիջումներով համերաշխութիւնն և ազգին բարձրագոյն շահը միշտ ապահովուի:

«Տեւորք երեսփոխանք, ձեր ազգասիրութեան է որ կոչում կ'ընեմ, բարձր բռնեցէ՛ք ազգին շահուն ու արժանապատուութեան գրօշը և մի թողուք ո՞ր ոե է կերպով վնասուի այն: Թուրքիոյ հայութեան ճագատագիրը կ'վարէք դուք, ամբողջ հայութեան աչքերը ձեզի կ'նային՝ ամէն անգամ որ այս տեղ կ'հաւաքուիք: Ապագան զմեզ պիտի դատապարտէ, եթէ մեր պատասխանատուութիւնը ճշգրտութեամբ չըմբռնենք:

«Կատարեալ հաւատք ունիմ, Տեւորք երեսփոխանք, երբ այժմ 1914-1915 ի նստաշրջանը կ'բանամ. որ ազգին վստահութիւնը վայելող իրեն այս ազգասէր զաւակները իրենց բոլոր ջանքերը ի գործ պիտի դնեն արդիւնաւոր գործունէութեամբ մը իրենց եղբայրներուն տառապանքները թեթեւցնելու և անոնց լաւագոյն ապագայ մը ապահովելու: Ուստի, կ'մաղթեմ որ դարերէ ի վեր զմեզ հովանաւորող մեր հարց Աստուածը իր հովանին անպակաս ընէ մեր սիրեցեալ Ժողովրդեան վրայէն և զմեզ զօրացնէ մեր պարտականութեան մէջ:

«Հուսկ ուրեմն բանալով Ազգ. Ժողովոյ ներկայ տարե-

ըջանք, կ'շնորհաւորեմ զձեզ և կարողութիւն կ'մաղթեմ:

Այս գիրն ալ յղուեցաւ Վարչութեան:

ԸՆՏՐՈՒՄԸ ՄԱՅՐ ՂԻՒԱՆԻ.—Յետոյ ժողովը ձեռնարկեց Ա. Ատենապետի ընտրութեան, որուն մասնակցեցան 60 երեսփոխաններ և արդիւնքն եղաւ հետեւեալը.

Գարբիէլ էֆ. Նորատունկեան 34

Հրանտ » Ասատուր 23

Յարութիւն » Նահրիկեան 2

Տըզ. Նազարէթ » Տաղաւարեան 1

Վեց քուէթուղթերու մէջ միայն Նորասունկեան գրուած ըլլալով, Նահրիկեան էֆ.ի առարկութեան վրայ, այդ վեց քուէները Գառապարեան էֆ. չեղեալ համարեց, առարկելով թէ ուրիշ Նորատունկեան մ'ալ կայ ժողովին մէջ, Արքովրէ էֆ. Նորատունկեանը: Ասով Նորատունկեան էֆ.ի քուէները նկատուեցան 28 և Հրանտ էֆ. Ասատուրի հետ համեմատուկանի մնացած:

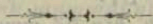
Համեմատական քուէարկութեան արդիւնքն եղաւ.

Գարբիէլ էֆ. Նորատունկեան 34 քուէ

Հրանտ » Ասատուր 27

Հետեւաբար 61 քուէարկուներու 34-ին քուէովը Գարբիէլ էֆ. Նորատունկեան հռչակուեցաւ Ա. Ատենապետ: Իսկ դեր— Ատենապետներու ընտրութեան մասնակցեցան 46 երեսփոխան և ընտրուեցան Բ. Ատենապետ Հայկ էֆ. Խօճասարեան 29 քուէով, Գ. Ատենապետ՝ Համբարձում էֆ. Պօյաճեան 27 քուէով: Ատենադպիրներու ընտրութեան մասնակցեցան 37 երեսփոխաններ և ընտրուեցան Յակոբ էֆ. Աւետիսեան (Արժրուհի) և Գէորգ էֆ. Սիմրէշեան:

«Իլզահիթ»

Կ. ՊՕԼՍԻ ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅԻ

82-րդ տարեդարձը

Համարձման տօնին Պօլսում մեծ հանդիսով տօնել են Ազգային Հիւանդանոցի 82-րդ տարեդարձը: Այս Հիւանդանոցը հիմնուել է 1832 թ. բարերար Պեղճեան Յարութիւն ամիրայի շնորհիւ: Երբ 1909 թ. Մայիսին գտնուում էի Կ. Պօլսում, իբրեւ պատուիրակ հանգուցեալ Տ. Տ. Մատթէոս Բ. կաթողիկոսի, միւս երեք պատուիրակների հետ անձամբ դիտեցինք Պօլսահայերին պատիւ բերող Ազգային այդ կարևոր հաստատութիւնը: Ազ-